

El xarop de la tos

El Diccionari Fabra dedica tres columnes ben bones de text atapeït a explicar, amb una gran abundor d'exemples, els diversos casos d'aplicació de la preposició de. De totes les preposicions febles (les altres són a, en, amb i per) és, de bon tros, la que mereix més espai del Diccionari. Segurament s'esdevé una cosa semblant a les altres llengües veïnes, però, amb tot, creiem que escau de remarcar la condició sobresortint que la preposició de té en català, en què exerceix algunes funcions específiques que en llengües com ara el francès i el castellà són exercides per altres preposicions.

Una idea purament intuïtiva o superficial, sense el suport de l'examen o la reflexió, atribueix solament a la preposició de la funció de denotar la propietat o possessió, la matèria o elements de què es compon alguna cosa, el contingut, la procedència...: el rellotge de l'avi, una taula de fusta, un ramat d'ovelles, una tassa de cafè, taronges de València. La realitat, naturalment, és molt més complexa, però no intentarem pas resumir les tres columnes del Fabra. Només volíem destacar que aquesta preposició pot servir també per a denotar la destinació, funció que la mateixa idea superficial a què ens hem referit atribuiria exclusivament a la preposició composta per a. Casos com els següents, clarament de destinació, són ben normals, i no creiem pas que siguin mai resolts altrament: saia de ball, de juntes, de rebre; màquina d'escriure, de rentar, de cosir, de fer punta al llapis; botes de muntar, d'esquiar; camisa de dormir; tisores de podar; maça d'estellar, etc. En canvi, en els casos següents, que molts es decantarien a resoldre amb la preposició per a, creiem que poden admetre també (i qui sap si en algun hi resultaria preferible) la preposició de: no servir de res, de gran cosa; no tenir temps de res, de fer res, de llegir; tenir ocasió de veure'ns; esperit de cremar, pastilles de dormir, xarop de la tos... No fem, amb aquesta solució, els noms vulgars de les plantes: herba de les berruges, h. de la feridura, h. del fetge, h. de la gota, h. de les morenes, h. del mal de pedra, h. de l'ofec...